

RAPORT
cu privire la rezultatele controlului complex al finanțării campaniei electorale a
concurrentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” pentru alegerile locale generale
din 5 noiembrie 2023

Prin prezentul raport, membrii grupului de control desemnați prin Dispoziția nr. 105-a a președintei Comisiei Electorale Centrale din 13 noiembrie 2023, în componență: Silvia Stepaniuc - Balmuş, șefa Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campaniei Electorale, în calitate de conducător al grupului de control, Pavel Postica, vicepreședinte al Comisiei Electorale Centrale, Ion Brînza, șef-adjunct al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campaniei Electorale, Marcel Scutari, consultant principal al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campanie Electorale, Ion Burbulea, consultant principal al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campanie Electorale, Petru Lungu, consultant superior al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campanie Electorale, Spînu Ilona, consultant superior al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campanie Electorale în calitate de membri ai grupului de control, în perioada 17.11.2023 - 17.01.2024 au efectuat controlul complex privind finanțarea campaniei electorale în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023 a concurrentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”.

Se remarcă acel fapt că în perioada campaniei electorale în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023, Comisia a fost sesizată, inclusiv repetat de către Serviciul de Informații și Securitate, Inspectoratele de Poliție ale Inspectoratului General de Poliție, Direcția de Poliție a mun. Chișinău, precum și de către cetățeni ai Republicii Moldova în legătură cu existența semnelor de încălcare a cadrului normativ la finanțarea campaniei electorale a concurrentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidaților desemnați de acesta, fiindu-i solicitat să întreprindă măsuri în privința acestora în limita competențelor prevăzute de lege.

Urmare a examinării materialelor organelor de drept referitoare la cazurile sesizate, Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărârea nr. 1520 din 30 octombrie 2023, prin care a documentat, probat și constatat încălcarea de către anumiți reprezentanți Partidului Politic „ȘANSĂ” a art. 54 alin. (5) – (6) din Codul electoral nr. 325/2022 sub aspectul modului de finanțare a campaniei electorale, coruperii alegătorilor prin oferirea și promisiunea de a oferi alegătorilor foloase din alte acțiuni de binefacere în scopul determinării acestora de a-și exercita drepturile electorale, utilizarea în campania electorală a mijloacelor financiare, altele decât din contul cu mențiunea „Fond electoral”, depășirea plafonului stabilit și folosirea fondurilor financiare și materiale nedeclarate, astfel fiind dispus consiliilor electorale de circumscripție să examineze anularea înregistrării candidaților desemnați la funcția de primar și consilier din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”.

Ulterior, în contextul pericolelor deosebit de grave la adresa securității naționale, manifestate prin acțiuni, care atentează grav și într-o manieră ireversibilă asupra desfășurării neviciate a exercițiului electoral, prin alterarea masivă, la nivel național, a voinței libere a cetățenilor și utilizarea în acest sens a unor metode interzise de lege care nu corespund conceptului de desfășurare corectă a unei campanii, prin Dispoziția nr. 92 din 3 noiembrie 2023, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, prin derogare de la prevederile art. 72 alin. (4) și 102 alin. (2) și (5) din Codul electoral nr. 325/2022, a dispus anularea înregistrării tuturor candidaților la funcția de primar și consilier local ai concurrentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023.

Astfel, suspiciunile privind corectitudinea finanțării campaniei electorale a concurentului electoral urmau a fi înlăturate sau confirmate printr-o misiune de control.

Prin hotărârea nr. 1550 din 8 noiembrie 2023 Comisia Electorală Centrală în temeiul art. 26 alin. (1) lit. d), 32 alin. (1), (2) și (3) și 59 din Codul electoral nr. 325/2022, art. 10 din Codul administrativ nr. 116/2018 și în conformitate cu prevederile Regulamentului privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, a dispus inițierea misiunii de control complex privind finanțarea campaniei electorale a concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, pentru întreaga perioadă de raportare în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023, care avea drept scop verificarea respectării cadrului normativ cu privire la finanțarea campaniei electorale a acestuia.

La 10 noiembrie 2023 prin scrisoarea nr. CEC - 8/3670, Comisia Electorală Centrală prin intermediul poștei electronice, a notificat Partidul Politic „ȘANSĂ” cu privire la hotărârea Comisiei nr. 1550 din 8 noiembrie 2023.

Ulterior, la 13 noiembrie 2023 prin Dispoziția nr. 105-a semnată de către președinta Comisiei Electorale Centrale din 13 noiembrie 2023 „*Cu privire la chestiunile procedurale necesare pentru efectuarea controlului complex privind finanțarea campaniei electorale a concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”*”, a fost aprobată inițierea controlului complex al finanțării campaniei electorale a concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, cu durata de două luni, începând cu data de 17 noiembrie 2023, fiind dispus efectuarea acestuia la sediul Comisiei Electorale Centrale, de către funcționarii Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campaniei Electorale.

Conform dispoziției, în cadrul operațiunii de control urmau să fie colectate și examinate documentele și informațiile privind finanțarea campaniei electorale a concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” pentru întreaga perioadă de raportare în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023.

La 15 noiembrie 2023 prin scrisoarea nr. CEC - 8/3742, Comisia Electorală Centrală prin intermediul poștei electronice, a notificat Partidul Politic „ȘANSĂ”, cu privire la dispoziția nr. 105-a din 13 noiembrie 2023 fiind solicitat factorilor de decizie a partidului prezentarea fizică la 17 noiembrie 2023, ora 9.00 la sediul Comisiei în vederea participării la ședința de prezentare a misiunii de control cu prezentarea actelor în original și copii autentificate și anume: hotărârea de înregistrare; codul de identificare fiscal; actul de proprietate / contract de închiriere a spațiului în care și-a desfășurat activitatea concurentul electoral; rechizitele contului „Fond electoral” și denumirea băncii în care este deschis contul respectiv; registrul de inventar; bilanțul, registrul de casă și alte registre contabile și documente primare care au stat la baza înregistrărilor contabile; registrul donațiilor de la persoane fizice și declarațiile pe propria răspundere ale donatorilor; registrul donațiilor de la persoane juridice; registrul privind donațiile în numerar; borderoul donațiilor rambursate ca urmare a depășirii plafoanelor stabilite de Codul electoral; registrul donațiilor sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață; documentele privind alte surse de venit (chitanțe, contracte, fișe de evidență); extrasul din contul special bancar confirmat de bancă.

În data indicată, reprezentanții Partidului Politic „ȘANSĂ”, în speță președintele și trezorerul, nu au dat curs solicitării Comisiei și nu s-au prezentat la ședința de prezentare a misiunii de control. Corespunzător, grupul de control nu a avut acces direct la toate documentele financiare deținute de concurentul electoral și din acest considerent grupul de control notează că controlul practic a fost limitat la examinarea doar a documentelor de bază prezentate de concurent și informațiile oficiale suplimentare solicitate și colectate de grupul de control.

Pentru realizarea atribuțiilor, în corespundere cu art. 25 lit. w) și x) din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia, dispune de drept de acces la informațiile deținute de autoritățile publice de toate nivelurile și la registrele de stat, inclusiv la date cu caracter personal, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal, prelucrează date cu caracter personal în calitate de operator, în condițiile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

În vederea realizării obligațiilor menționate supra, Comisia a efectuat controlul reflectării veniturilor și cheltuielilor concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023, reieșind exclusiv din datele prezentate de partid în perioada electorală, inclusiv **„Raportul final privind finanțarea campaniei electorale din data de 06.11.2023” pe trei file**, și actele aferente acestuia: **„Registrul donațiilor rambursate ca urmare a depășirii plafoanelor stabilite în conformitate cu prevederile codului electoral”**, pe una filă, **„Registrul privind persoanele care desfășoară activitate de voluntariat”** pe una filă, extras **„Registru de evidență donațiilor în numerar perioada Raport Final”** pe 24 file, extras **„Compartimentul III. (Venituri), pct. 2.1.1.(mijloace financiare proprii din surse private)”**, pe una filă, extras **„Compartimentul III. (Venituri), pct. 2.2 (donații de la persoane fizice sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață)”** pe 4 file, extras **„Compartimentul III. (Venituri), pct. 2.2 (mijloace financiare provenite din donații de la persoane fizice ”** pe 19 file, extras **„Compartimentul III. (Venituri), pct. 2.3 (donații de la persoane juridice sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață”** pe 1 filă, extras **„Compartimentul IV. Cheltuieli. pct. 3. Cheltuieli în campania electorală Raport final perioada 2023”** pe 4 file, extras **„Cheltuieli în campania electorală pe circumscripții Raport final perioada 2023”** pe 2 file, remise Comisiei prin scrisoarea nr. **CEC – 7/9879 din 8 noiembrie 2023.**

Conform datelor **compartimentului II (Rulajul mijloacelor bănești)** din **raportul menționat**, **Veniturile totale** ale concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, în campania electorală în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023, constituie **3 744 595,90 lei**, iar **veniturile sub formă de mijloace financiare** constituie suma de **3 194 663,50 lei**, dintre care 2 999 773,50 lei mijloace financiare provenite din donații de la persoane fizice membri de partid și 161 200,00 lei mijloace financiare primite din partea altor persoane cu statut special, în sensul Legii nr. 133/2016. Veniturile din donații de la persoane fizice sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață evaluate constituie 549 932,40 lei. A înregistrat **Cheltuieli totale** în mărime de **3 733 592,40 lei**. **Soldul** mijloacelor bănești la sfârșitul perioadei constituie **11 003,50 lei**.

Conform registrului donațiilor rambursate ca urmare a depășii plafoanelor stabilite a fost rambursată suma de **3 300,00 lei**, donată în prealabil de către cet. Donica Alexandru.

În corespundere cu datele din **„Registru de evidență a donațiilor în numerar ” (24 file)**, Partidul Politic „ȘANSĂ” în perioada 18.10.2023-30.10.2023 a încasat mijloace financiare în formă de donații în numerar de la 450 persoane, dintre care **9 000,00 lei** de la o persoană cu venit din străinătate și **2 857 120,00 lei** de la persoane cu venituri din țară. Contribuția minimă constituie 1000,00 lei, iar cea maximă 15 000,00 lei.

Cu referire la informația din **compartimentului III. (Venituri), pct. 2.1.1.(mijloace financiare proprii din surse private)** se atestă returnarea mijloacelor financiare în mărime totală de **33 690,00 lei**, către SRL ARCHIDOC GROUP și Media Contact SRL (returnarea mijloace financiare neutilizate conform contractelor încheiate, precum și returnarea plății pentru amplasarea publicității).

Urmare a examinării compartimentului III. (Venituri), pct. 2.2 (donatii de la persoane fizice sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață) Comisia a constatat 70 persoane care au donat în favoarea partidului proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte sau servicii gratuite cu valori per unitate cuprinse între 0,13 lei – 13 440,00 lei.

Conform pct. 2.1.3 din compartimentului III. (Venituri), partidul a beneficiat de mijloace financiare în formă de donații provenite de la 483 persoane fizice, fie în numerar, sau prin transfer (450 persoane în numerar și 33 persoane prin transfer) pornind de la suma de 1 000,00 lei – 15 000,00 lei.

La solicitarea Comisiei, Serviciul Fiscal de Stat prin scrisoarea de intrare nr. CEC 7/11384 din 8 decembrie 2023, a prezentat informațiile actualizate din baza sa de date privind veniturile a celor 483 persoane (donatori), care au contribuit cu mijloace financiare în favoarea Partidului Politic „ȘANSĂ”. De asemenea potrivit datelor din sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat, în perioada 17.10.2023-07.12.2023, contribuabilul Partidul Politic „ȘANSĂ” nu a eliberat documente primare cu regim special (bonuri de plată).

În rezultatul examinării informației Serviciului Fiscal de Stat cu privire la informațiile privind veniturile obținute/declaratate de cele 483 persoane (donatori), care au contribuit cu mijloace financiare în favoarea Partidului Politic „ȘANSĂ”, au fost identificate 71 persoane fizice, care în perioada anului 2022 nu au înregistrat venituri, sau au obținut venituri nesemnificative.

Cu trimitere la condițiile și modul de susținere financiară a campaniilor electorale reglementate prin art. 54 alin. (2), art. 57 alin. (4) din Codul electoral nr.325/2022, precum și conform prevederilor pct. 31 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale nr. 1185/2023, se atestă că cele 71 persoane fizice înregistrate în calitate de donatori ai concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” ce nu au înregistrat la autoritățile competente venituri corespunzătoare în raport cu mijloacele financiare donate. În acest fel au fost ignorate prevederile legale privind condițiile și modul de susținere financiară a campaniilor electorale prin depășirea cotei procentuale a donației cu mai mult de 30 % față de venitul legal obținut în anul calendaristic precedent.

Prin scrisoarea nr. CEC – 8/3849 din 24 noiembrie 2024 Comisia a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, verificarea celor 483 persoane (donatori) ai Partidului Politic „ȘANSĂ”, prin intermediul sistemului public de asigurări sociale în cazul beneficierii de către aceștia a protecției sociale în cazurile de bătrânețe, șomaj, boală, invaliditate, de pierdere a întreținătorului prin plăți sociale – a pensiilor, indemnizațiilor, compensațiilor nominative și alte prestații de asigurări sociale, în perioada anului 2022.

În scrisoarea de răspuns nr. CEC 7-/11132 din 30.11.2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, a refuzat prezentarea informației solicitate, motivând faptul că Comisia deține acces la informațiile deținute de către CNAS prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect).

De menționat că, baza de date CNAS, privind persoanele beneficiare de pensii, burse de studii, etc, nu face parte din informația accesibilă Comisiei Electorale Centrale prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect).

În contextul în care Partidul Politic „ȘANSĂ” s-a eschivat a se prezenta la ședința de prezentare a misiunii de control și prezentarea actelor necesare solicitate de organul de control, Comisia Electorală Centrală prin scrisorile nr. CEC – 8/3917, 3918, 3919, 3920 din 06 decembrie 2023 a solicitat Centrului Național Anticorupție, Procuraturii Generale, Procuraturii Anticorupție, Inspectoratului General al Poliției, suport în vederea efectuării controlului inițiat cu prezentarea de date referitor la cauzele (penale cât și cele contravenționale) aflate pe rol ce vizează finanțarea ilicită a Partidului Politic „ȘANSĂ” în contextul campaniei electorale a

alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023. Cu regret, instituțiile vizate, practic nu au dat curs solicitării Comisiei sau au prezentat răspunsuri generale formale.

În conformitate cu prevederile **pct. 33** din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, donațiile făcute în numerar de către persoane fizice se înregistrează obligatoriu prin intermediul echipamentului de casă și de control, destinate pentru înregistrarea operațiunilor de casă (în numerar), iar în cazul lipsei acestuia, se completează bonul de plată prevăzut de Ordinul ministrului finanțelor nr. 24/36/1998 cu privire la aprobarea formularelor tipizate de documente cu regim special. În afară de bonul de plată, persoana responsabilă completează și Declarația privind donația în numerar și acceptarea mijloacelor financiare, conform modelului prevăzut în anexa nr. 1, care se atașează la documentele contabile ale grupului de inițiativă, concurentului electoral și participantului la referendum. Declarația se întocmește în două exemplare. Primul exemplar se eliberează donatorului care a depus banii, iar copia rămâne la competitorul electoral. Datele privind aceste donații se includ în rapoartele privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale.

Reiterăm, potrivit datelor din Sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat, în perioada 17.10.2023 - 07.12.2023, contribuabilul Partidul Politic „ȘANSĂ” nu a eliberat documente primare cu regim special (bonuri de plată). Corespunzător, se atestă elemente de colectare a tuturor donațiilor din partea persoanelor fizice în lipsa acestor documente primare cu regim special, care sunt obligatorii.

Urmare a examinării informației prezentate Comisiei de către Inspectoratul General al Poliției de Frontieră prin scrisoarea nr. CEC- 7/12089 din 10.01.2024, cu privire la traversarea frontierei de către persoanele fizice figuranți pe listele Partidului Politic „ȘANSĂ”, în calitate de donatori de mijloace financiare în numerar au fost identificate **7 persoane**, care în data donației indicată în „Registrul de evidență a donațiilor în numerar” parte componentă a **„Raportului final privind finanțarea campaniei electorale din 06.11.2023”**, nu se aflau pe teritoriul Republicii Moldova.

Conform **pct. 129** din Regulamentului privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, răspunderea pentru respectarea condițiilor și a modului de susținere financiară a campaniei electorale a concurentului electoral revine:

- a) conducătorului, trezorerului partidului și altor persoane cu funcții de răspundere din cadrul acestuia, după caz;
- b) donatorilor persoane fizice și juridice.

Se menționează faptul că potrivit art. 25 lit. g) și t) din Codul electoral nr. 325/2022 Comisia constată contravenții și încheie procese verbale cu privire la contravenții în condițiile Codului contravențional, aplică sau solicită aplicarea sancțiunilor stabilite de prezentul Cod, de Legea nr. 294/2007, privind partidele politice și alte acte normative aferent, pentru încălcarea legislației electoral, precum și sesizează organele competente privind faptele pasibile de răspundere contravențională sau penală.

În contextul unei bănuieli rezonabile în săvârșirea contravenției prevăzute de art. 49 alin. (1) Cod contravențional și anume, împiedicarea activității organului electoral manifestate prin refuzul sau nefurnizarea datelor și a materialelor solicitate de organul electoral, precum și neexecutarea hotărârii acestuia, funcționarii DSCFPPE, în calitate de agenți constatatori, la data de **05.01.2024** au pornit și înregistrat procese contravenționale în privința **conducătorului** Partidului Politic „ȘANSĂ”, **dl. Lungu Alexei și a trezorerului** concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, **doamna Caprari Tatiana**, desemnată de către partidul politic,

responsabil de finanțele partidului în campania electorală și confirmată de către Comisia Electorală Centrală prin hotărârea nr. 1411 din 6 octombrie 2023.

În contextul unei bănuieli rezonabile în săvârșirea contravenției prevăzute de art. 48¹ alin. (6) Cod contravențional și anume, încălcarea legislației privind gestionarea mijloacelor financiare ale fondurilor electorale manifestată prin prezentarea neveridică a informației în **„Raportul final privind finanțarea campaniei electorale privind alegerile locale din 5 noiembrie 2023 a concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”**, în speță, indicarea în calitate de donatori a unor persoane fizice care în momentul donației în numerar, potrivit datelor prezentate de Inspectoratul Poliției de Frontieră nu se aflau pe teritoriul republicii Moldova, funcționarii DSCFPPE, în calitate de agenți constatați, la data de 05.01.2024 au pornit și înregistrat procese contravenționale în privința **conducătorului și Partidului Politic „ȘANSĂ”, dl. Lungu Alexei și a trezorierului concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, doamna Caprari Tatiana**, desemnată de către partidul politic, responsabil de finanțele partidului în campania electorală și confirmată de către Comisia Electorală Centrală prin hotărârea nr. 1411 din 6 octombrie 2023.

În contextul unei bănuieli rezonabile în săvârșirea contravenției prevăzute de art. 48³ alin. (1) Cod contravențional și anume, finanțarea ilegală a concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, manifestată prin depășirea plafonului donației stabilit de lege, funcționarii DSCFPPE, în calitate de agenți constatați, în perioada 11.01.2024-12.01.2024 au pornit și înregistrat 71 procese contravenționale **în privința donatorilor persoane fizice**, care au contribuit către Partidul Politic „ȘANSĂ” cu mijloace financiare, în formă de donații, cu depășirea plafonului stabilit de lege.

Totodată, grupul de control notează că prin hotărârile Comisiei Electorale Centrale **„Cu privire la supravegherea veniturilor și cheltuielilor concurenților electorali în campania electorală a alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023”**, în privința concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, urmare a comportamentului continuu de încălcare a disciplinei financiare, a fost aplicată, inclusiv repetat sancțiunea sub formă de avertisment pentru încălcarea art. 56 alin. (8) din Codul electoral, precum și atenționat în repetate rânduri pentru admiterea unui șir de încălcări.

Astfel, prin hotărârea Comisiei nr. 1483 din 24 octombrie 2023, potrivit pct. 3 al părții descriptive s-a constatat completarea eronată de către Partidul Politic „ȘANSĂ” a **„Raportului privind gestiunea financiară ”** prin includerea veniturilor, dar neinclusiunea cheltuielilor din donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață și anume: a hârtiei A4, 120 gr/m², în sumă totală de 13606,40 lei și se obligă să corecteze raportul privind gestiunea financiară până la ora 17:00 a zilei de 27 octombrie 2023. Totodată, prin pct. 5, s-a constatat distribuția și difuzarea materialelor publicitare produse începând cu 12 octombrie 2023 la echipament propriu de către partidului ca fiind contrare prevederilor Regulamentului privind modul de furnizare, distribuție și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin hotărârea Comisiei nr. 1155/2023. Iar, prin pct. 6, partidul a fost obligat să asigure eliminarea din spațiul public a materialelor publicitare produse începând cu 12 octombrie 2023 la echipament propriu, prevăzute la pct. 5, în termen rezonabil, dar nu mai târziu de 3 zile din data adoptării prezentei hotărâri. Prin pct. 7, partidului i s-a aplicat sancțiunea sub formă de avertisment pentru încălcarea art. 56 alin. (8) din Codul electoral.

În conformitate cu pct. 3 al părții descriptive din hotărârea Comisiei nr. **1495** din 26 octombrie 2023, partidul nu a notificat Comisia cu privire la deschiderea sau nedeschiderea contului special, în schimb prin adresa înregistrată sub nr. CEC-7/7354 din 1 octombrie 2023 a comunicat despre imposibilitatea desfășurării campaniei electorale din motiv că instituția bancară i-a dat refuz pentru deschiderea contului curent, dar și a celui cu mențiunea „Fond electoral”.

Prin pct. 2 al părții dispozitive din hotărârea Comisiei nr. **1520** din 31 octombrie 2023, s-a constatat încălcarea de către Partidul Politic „ȘANSĂ” a art. 54 alin. (5)-(6) din Codul electoral sub aspectul modului de finanțare a campaniei electorale și i s-a aplicat sancțiunea sub formă de lipsire de alocații de la bugetul de stat pe un termen de un an începând cu 1 ianuarie 2024 și până la 31 decembrie 2024, inclusiv. Totodată, prin pct. 3, s-a constatat încălcarea de către reprezentanții partidului a art. 54 alin. (5)-(6) din Codul electoral sub aspectul modului de finanțare a campaniei electorale, corupere a alegătorilor prin oferirea și promisiunea de a oferi alegătorilor foloase din alte acțiuni de binefacere în scopul determinării acestora de a a-și exercita drepturile electorale, utilizarea în campania electorală a mijloacelor financiare, altele decât din contul cu mențiunea „Fond electoral”, depășirea plafonului fondului electoral și folosirea fondurilor financiare și materiale nedeclarate și s-a obligat consiliile electorale de circumscripție, până la ora 16:00 a zilei de 1 noiembrie 2023, să examineze anularea înregistrării candidaților desemnați la funcția de primar și consilier din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” conform celor constatate în prezenta hotărâre.

Prin pct. 3 al părții dispozitive din hotărârea Comisiei nr. **1536** din 1 noiembrie 2023, s-a constatat distribuirea și difuzarea în continuare a materialelor publicitare produse începând cu 12 octombrie 2023 la echipament propriu de către Partidul Politic „ȘANSĂ” ca fiind contrare prevederilor Regulamentului privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin hotărârea CEC nr. 1155/2023. Iar, prin pct. 5, partidului s-a aplicat sancțiunea sub formă de avertisment pentru încălcarea art. 56 alin. (8) din Codul electoral.

Potrivit pct. 3 al părții dispozitive din hotărârea Comisiei nr. **1541** din 3 noiembrie 2023, partidul a fost atenționat și obligat să respecte graficul de raportare prevăzut de programul calendaristic. Iar, potrivit pct. 7 al aceleiași părți, a fost atenționat asupra obligației de a respecta prevederile pct. 79 din regulament și obligat să prezinte organului electoral raportul corectat privind finanțarea campaniei electorale pentru situația din 13 octombrie 2023. Totodată, conform pct. 12 al părții dispozitive din hotărârea menționată, partidul a fost obligat să prezinte extrasele bancare privind rulajul din contul cu mențiunea „Fond electoral” la situația din 13 octombrie 2023.

Conform părții dispozitive din hotărârea Comisiei nr. **1543** din 3 noiembrie 2023, în temeiul Dispoziției nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, CEC a impus consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare de a revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”. Totodată, aplicarea ștampilei „Retras” în toate buletinele de vot în dreptul partidului.

Prin pct. 6 al părții dispozitive din hotărârea Comisiei nr. **1551** din 8 noiembrie 2023, partidul a fost atenționat asupra interdicției de a utiliza mijloacele financiare din contul „Fond

electoral” înainte de declararea acestora Comisiei Electorale Centrale pentru situația din 20 octombrie 2023 și obligat să prezinte, până la ora 17:00 a zilei de 10 noiembrie 2023, declarația privind mijloacele bănești depuse în contul „Fond electoral”. Conform pct. 1 al părții descriptive din hotărârea Comisiei nr. 1589 din 17 noiembrie 2023, Comisia a constatat că partidul nu s-a conformat rigorilor legale.

Conform pct. 11 al părții dispozitive din hotărârea indicată mai sus, partidul a fost atenționat asupra obligației de a respecta prevederile art. 57 alin. (4) pct. 1) lit. e) din Codul electoral și pct. 32 din regulament, care interzic depășirea plafonului donațiilor în numerar și s-a somat să verse în bugetul de stat sumele primite peste plafonul prevăzut de lege în mărime de 3 300,00 lei (constatate în pct. 43 din partea descriptivă a prezentei hotărâri), cu informarea, până la ora 17:00 a zilei de 10 noiembrie 2023, despre măsurile întreprinse și prezentarea documentelor ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumei menționate. În acest sens, prin răspunsul nr. CEC-7/10134.1 din 10 noiembrie 2023, Partidul Politic „ȘANSĂ” a prezentat ordinul de plată sub nr. 40 din 3 noiembrie 2023 prin care s-a confirmat virarea sumei de 3 300,00 lei. Adicional la dovada achitării, a prezentat o notă informativă prin care a atras atenția Comisiei asupra faptului că, observând depășirea plafonului donației în numerar, trezorerul a returnat în contul donatorului suma de 3 300,00 lei încă în data de 3 noiembrie curent.

Potrivit pct. 7 al părții dispozitive din hotărârea Comisiei nr. 1589 din 17 noiembrie 2023, partidul a fost atenționat asupra necesității de a respecta prevederile pct. 79 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 și a fost obligat să prezinte, până la ora 17:00 a zilei de 20 noiembrie 2023, raportul corectat privind finanțarea campaniei electorale pentru situația din 27 octombrie 2023. Potrivit pct. 1 al părții descriptive din hotărârea Comisiei nr. 1632 din 27 noiembrie 2023, Comisia a constatat că partidul nu s-a conformat obligației organului electoral.

În urma efectuării controlului membrii grupului de control formulează următoarele recomandări generice:

1. Transmiterea raportului către membrii Comisiei Electorale Centrale pentru analiză, dispunerea publicării acestuia pe pagina Comisiei Electorale Centrale dar și examinarea raportului la una din ședințele Comisiei cu tentativa de invitare a persoanelor responsabile din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”, în speță a președintelui și trezorerului.
2. În cazul prezentării de către Partidul Politic „ȘANSĂ” a documentelor primare contabile, dispunerea de către Comisia Electorală Centrală a efectuării unui control repetat detaliat a acestora.
3. Inițierea procedurilor de revizuire a accesului funcționarilor din cadrul DSCFPPE a Comisiei Electorale Centrale la informațiile deținute de alte autorități publice, în speță Casa Națională de Asigurări Sociale.
4. Stabilirea unor acorduri de colaborare interinstituțională cu autorități publice în procesul de control și supraveghere pentru a evita confuziile și recepționarea unor răspunsuri formale.
5. Sesizarea Serviciului Fiscal de Stat asupra situației de colectare a donațiilor de către Partidul Politic „ȘANSĂ” aparent în lipsa documentelor primare cu regim special (bonuri de plată).

Prezentul raport a fost aprobat sub formă de proiect la ședința grupului de control din data de 17 ianuarie 2024, fiind ulterior redactat de membrii grupului de control și semnat în

versiune finală la 18 ianuarie 2024 și 22 ianuarie 2024, fapt confirmat prin semnăturile ce urmează.

(Notă: dat fiind faptul că membrul grupului de control dl. Petru Lungu, consultant superior al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campaniei Electorale, prin dispoziția Președintei Comisiei Electorale Centrale nr. 2-P din 03.01.2024, a fost eliberat din funcție prin transfer la o altă autoritate publică, acesta nu va semna prezentul raport).

1. Silvia Stepaniuc – Balmuș, șefa Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campaniei Electorale

2. Pavel Postica, vicepreședinte al Comisiei Electorale Centrale

3. Ion Brînza, șef-adjunct al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campaniei Electorale

4. Marcel Scutari, consultant principal al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campanie Electorale

5. Ion Burbulea, consultant principal al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campanie Electorale

6. Spînu Iona, consultant superior al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campanie Electorale

7. Petru Lungu, consultant superior al Direcției Supraveghere și Control privind Finanțarea Partidelor Politice și Campaniei Electorale